

MARIOLA LEWICKA

Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
„TECHNOLOGIE INFORMATYCZNE W SĄDOWNICTWIE.
DOŚWIADCZENIA I PERSPEKTYWY”
LUBLIN, 19 LISTOPADA 2011

Problematyka informatyzacji sądownictwa była przedmiotem ogólnopolskiej konferencji naukowej nt. „Technologie informatyczne w sądownictwie. Doświadczenia i perspektywy”, która odbyła się w Lublinie w dniu 19 listopada 2011 r. Konferencję zorganizowało: Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL i Wyższa Szkoła Zarządzania i Prawa im. Heleny Chodkowskiej w Warszawie.

Otwarcia konferencji dokonał ks. prof. dr hab. Józef Krukowski, przewodniczący SAWP KUL, który podkreślił, że SAWP KUL w ramach swojej działalności statutowej w celu rozwoju nauki i praktyki wśród absolwentów i studentów Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL organizuje po raz kolejny konferencję naukową. Zauważył, że tematyka konferencji dotyczy informatyzacji w sądownictwie, jednego z najnowszych problemów w polskim wymiarze sprawiedliwości, który został rozwiązany na skalę ogólnokrajową w Lublinie, poprzez utworzenie sądu elektronicznego. Dodał, że problematyka konferencji spotkała się z szerokim zainteresowaniem, o czym świadczy włączenie się w organizację konferencji trzech podmiotów: Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Katedry Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL i Wyższej Szkoły Zarządzania i Prawa im. Heleny Chodkowskiej w Warszawie.

Następnie prof. J. Krukowski powitał wszystkich uczestników konferencji, a szczególnie: pana prof. dr hab. Eugeniusza Kędrę, pełnomocnika Rektora WSZiP, ks. dr. hab. Piotra Stanisza, prof. KUL, prodziekana Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL, oraz prelegentów: dr. Michała Rojewskiego z Euro-

pejskiej Szkoły Prawa i Administracji w Warszawie, dr. hab. Jacka Widłó z KUL-u, dr. Marcina Zygmunta Zielińskiego z WSZiP i mgr. Pawła Cichosza z KUL-u.

W imieniu Rektora WSZiP głos zabrał prof. Eugeniusz Kędra, który podkreślił, że tematyka obrad jest bardzo interesująca zarówno z punktu widzenia teoretycznego, jak i praktycznego, czego potwierdzenie znajduje się również w zmianach dokonanych w nomenklaturze ministerstw w związku z powołaniem nowej Rady Ministrów, ponieważ Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji zostało podzielone na dwa ministerstwa: Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji oraz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Celem takiego działania jest usprawnienie funkcjonowania administracji i sądownictwa i podkreślenie roli technologii informatycznych w tych dziedzinach funkcjonowania państwa. Na zakończenie wystąpienia prof. Kędra życzył wszystkim uczestnikom owocnych obrad.

Następnie głos zabrał ks. prof. P. Stanisław, prodziekan WPPKiA, który pogratulował organizatorom wyboru tematyki konferencji, bardzo ważnej w funkcjonowaniu państwa, niosącej ze sobą wiele problemów natury teoretycznej i praktycznej. Wyraził satysfakcję z faktu, że problematyka ta została podjęta przez SAWP KUL, które konsekwentnie i owocnie rozśławia WPPKiA. Za tę działalność oraz systematyczne wspieranie działań Wydziału prof. Stanisław bardzo serdecznie podziękował prof. J. Krukowskiemu, przewodniczącemu SAWP KUL, i ks. dr hab. Mirosławowi Sitarzowi, prof. KUL, kierownikowi Katedry Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL. Podkreślił, że cenna jest również współpraca z innymi ośrodkami naukowymi, szczególnie z WSZiP, która jest współorganizatorem konferencji. Życzył wszystkim przybyłym udanych i wartościowych obrad.

Program konferencji obejmował dwie sesje.

Pierwszej sesji przewodniczyła dr Małgorzata Makarska, wiceprezes Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej. Pierwszy referat wygłosił dr Michał Rojewski nt. „Rola informatyzacji w rozwoju sprawnego sądownictwa i administracji na przykładzie Krajowego Rejestru Sądowego i ksiąg wieczystych”. W wystąpieniu prelegent zauważył, że tradycyjna forma papierowa prowadzenia ksiąg wieczystych może podlegać różnym formom zniszczenia lub uszkodzenia, jak np. podczas powodzi w 1997 r., gdy został zalany cały wydział ksiąg wieczystych we Wrocławiu. Z tych przyczyn powstało zapotrzebowanie na prowadzenie ksiąg wieczystych w formie elektronicznej. Sposób realizacji tego działania polega na migracji ksiąg wieczystych w wersji papierowej do wersji elektronicznej. Zajmują się tym specjalne ośrodki, zwane Ośrodkami Migracyjnymi Ksiąg Wieczystych. Następnie dr Rojewski przedstawił praktyczne funkcjonowanie ksiąg wieczystych w wersji elektronicznej i podstawy prawne ich prowadzenia. Prelegent zauważył, że zakładanie księgi wieczystej dla nowych nieruchomości następuje wyłącznie w wersji elektronicznej bez zakładania wcześniej księgi papierowej. Omówił też proces migracji księgi wieczystej papierowej do wersji elektronicznej. Zainteresowany na podstawie numeru księgi wieczystej, której proces migracji już się zakończył, może uzyskać informacje o stanie nieruchomości, dla której dana księga została założona. System ten został usprawniony i sprawdzenie stanu nieruchomości może nastąpić poprzez stronę Ministerstwa Sprawiedliwości bez konieczności udawania się do sądu. Dr Rojewski zauważył, że w określonych sytuacjach potrzebny jest odpis z księgi wieczystej, podobnie jak z

Krajowego Rejestru Sądowego, poświadczony podpisem upoważnionego organu. Odpis aktualny księgi wieczystej kosztuje 30 zł, natomiast zupełny 60 zł. Te same opłaty obowiązują także przy odpisach z Krajowego Rejestru Sądowego. Następnie przedstawił organizację i funkcjonowanie Krajowego Rejestru Sądowego. Na zakończenie dr Rojewski dodał, że mimo swoich zalet, systemy elektroniczne mają również swoje wady, wynikające ze stosowanej technologii informatycznej.

Drugi referat, nt. „Elektroniczny sąd cywilny (e-sąd) – zadania, problemy i przyszłość”, wygłosił dr hab. Jacek Widło, prof. KUL, prezes Sądu Elektronicznego w Lublinie. Na wstępie podziękował organizatorom za zainteresowanie i podjęcie problematyki informatyzacji w sądownictwie. Dodał, że sąd zawsze tworzą ludzie, których praca jest niezbędna także przy postępowaniu elektronicznym. Prelegent podkreślił również, że e-sąd działający w Polsce, jest pierwszym tego typu systemem działającym w skali europejskiej, polegającym na realizacji całego postępowania upominawczego bez konieczności udawania się do sądu. Mimo sprawnie działającego systemu, oczekiwanie na zakończenie postępowania jest dość długie, z racji na niewystarczającą liczbę osób zatrudnionych w e-sądzie. Jest to również spowodowane nowością tego typu postępowania i dużym zainteresowaniem osób posiadających interes prawny rozpoznania ich spraw przez sąd elektroniczny. Prof. J. Widło stwierdził, że sposób prowadzenia postępowania, organizacja i funkcjonowanie e-sądu podlegają częstej kontroli organów państwa. Zasadniczą część wystąpienia poświęcił przedstawieniu zagadnień dotyczących: procedury rozstrzygania spraw w elektronicznym postępowaniu upominawczym, obowiązków i uprawnień powoda i pozwanego, sposobu przedstawiania dowodów, a także kwestii wydawania orzeczeń i ich wykonania. Na zakończenie poinformował, że do tej pory przed e-sądem rozstrzygnięto 1 800 000 spraw.

Drugiej sesji przewodniczył prof. Eugeniusz Kędra. Pierwszy referat tej sesji wygłosił dr M. Zieliński nt. „Odpowiedzialność cywilnoprawna z tytułu czynności dokonywanych drogą elektroniczną”, który na wstępie określił, czym jest elektroniczna forma czynności prawnej. Następnie przedstawił zagadnienie świadczenia usług drogą elektroniczną i środki komunikacji elektronicznej, które zostały sprecyzowane w ustawie z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną. Prelegent określił również relacje między formą pisemną a formą elektroniczną czynności prawnej, która dopiero w 2003 r. została wprowadzona do kodeksu cywilnego. Zaznaczył, że do ważności czynności prawnej nie jest wymagana forma pisemna, ale do celów dowodowych jest ona konieczna. Następnie dr Zieliński dodał, że zgodnie z orzecznictwem sądów zawarcie umowy w formie elektronicznej może nastąpić m.in. przez pocztę elektroniczną, komunikatory, aukcje elektroniczne. Prelegent omówił również składanie zeznań podatkowych drogą elektroniczną. Przedstawił także zagadnienie harmonizacji prawa polskiego z prawem wspólnotowym i umowami międzynarodowymi, ze szczególnym uwzględnieniem zasad dotyczących międzynarodowych kontaktów handlowych, prawa kontraktów, *acquis*, czyli prawa handlowego będącego syntezą przepisów obowiązujących w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Zasadniczą część wystąpienia dr Zieliński poświęcił odpowiedzialności cywilnoprawnej za czynności dokonywane drogą elektroniczną. Na zakończenie prelegent zaznaczył, że kupujący przy zawieraniu umowy w formie elektro-

nicznej ma prawo do odstąpienia od umowy bez podania przyczyny w terminie 10 dni. Natomiast przedsiębiorca ma cały szereg obowiązków związanych z informowaniem konsumenta o: szczegółowych danych o swojej osobie, prawie odstąpienia od umowy, przetwarzaniu danych osobowych. Wszystkie informacje muszą być wiarygodne.

Ostatni referat konferencji wygłosił mgr Paweł Cichosz nt. „Procesowe gwarancje praw człowieka w elektronicznym postępowaniu upominawczym”. Na wstępie zaznaczył, że w wystąpieniu skoncentruje się na uprawnieniach stron procesowych i zasadach obowiązujących w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Podkreślił, że elektroniczne postępowanie skraca czas oczekiwania na rozstrzygnięcie sądu przy jednoczesnym zachowaniu określonych standardów dla stron procesowych. Następnie mgr Cichosz przedstawił zasady obowiązujące w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Pierwsza z nich dotyczy rozpatrywania spraw w rozsądnym terminie. Napotyka ona dwie przeszkody. Z jednej strony braki kadrowe, a z drugiej sytuacji, w których sprawy przekazywane są z elektronicznego postępowania upominawczego do postępowania zwykłego. Druga obejmuje prawo do niezawisłego i bezstronnego sądu. W modelu przyjętym w Polsce, inaczej niż w Niemczech, zachowano udział czynnika ludzkiego w orzekaniu w postępowaniu elektronicznym. Następną zasadą dotyczy prawa równości stron, która realizuje się w postępowaniu elektronicznym przez m.in. korzystanie z aplikacji ogólnodostępnych i bez konieczności zakupu komercyjnych produktów komputerowych. Przedstawienie dowodów przed e-sądem polega na tym, że strona powodowa nie ma obowiązku przedstawiania dowodów, a tylko ich opisanie. W tej sytuacji sąd opiera się jedynie na twierdzeniach powoda. Pozwany zaś może zgłosić sprzeciw, a sprawa jest przekazywana do zwykłego postępowania. Uzasadnienie orzeczeń w przypadku elektronicznego postępowania upominawczego dotyczy zwykle zarządzeń w sprawie uzupełnienia przez powoda braków formalnych. Druga sytuacja dotyczy przekazania sprawy do zwykłego postępowania, ponieważ uzasadnienie sporządza się, gdy roszczenie nie jest jeszcze wymagalne. Na zakończenie mgr Cichosz podkreślił, że elektroniczne postępowanie upominawcze funkcjonuje sprawnie i jest skutecznym środkiem dochodzenia roszczeń.

Po zakończeniu referatu prof. Kędra dokonał podsumowania sesji, podziękował organizatorom za zaproszenie i pogratulował wyboru tematu konferencji, wyrażając nadzieję, że problematyka informatyzacji w sądownictwie zainteresowała wszystkich uczestników.

W imieniu organizatorów podsumowania obrad i zamknięcia konferencji dokonał ks. prof. Mirosław Sitarz, który podziękował wszystkim za współpracę w organizacji konferencji, prelegentom za przybycie i wygłoszenie referatów, przewodniczącym sesji, uczestnikom i członkom Stowarzyszenia za owocne obrady.